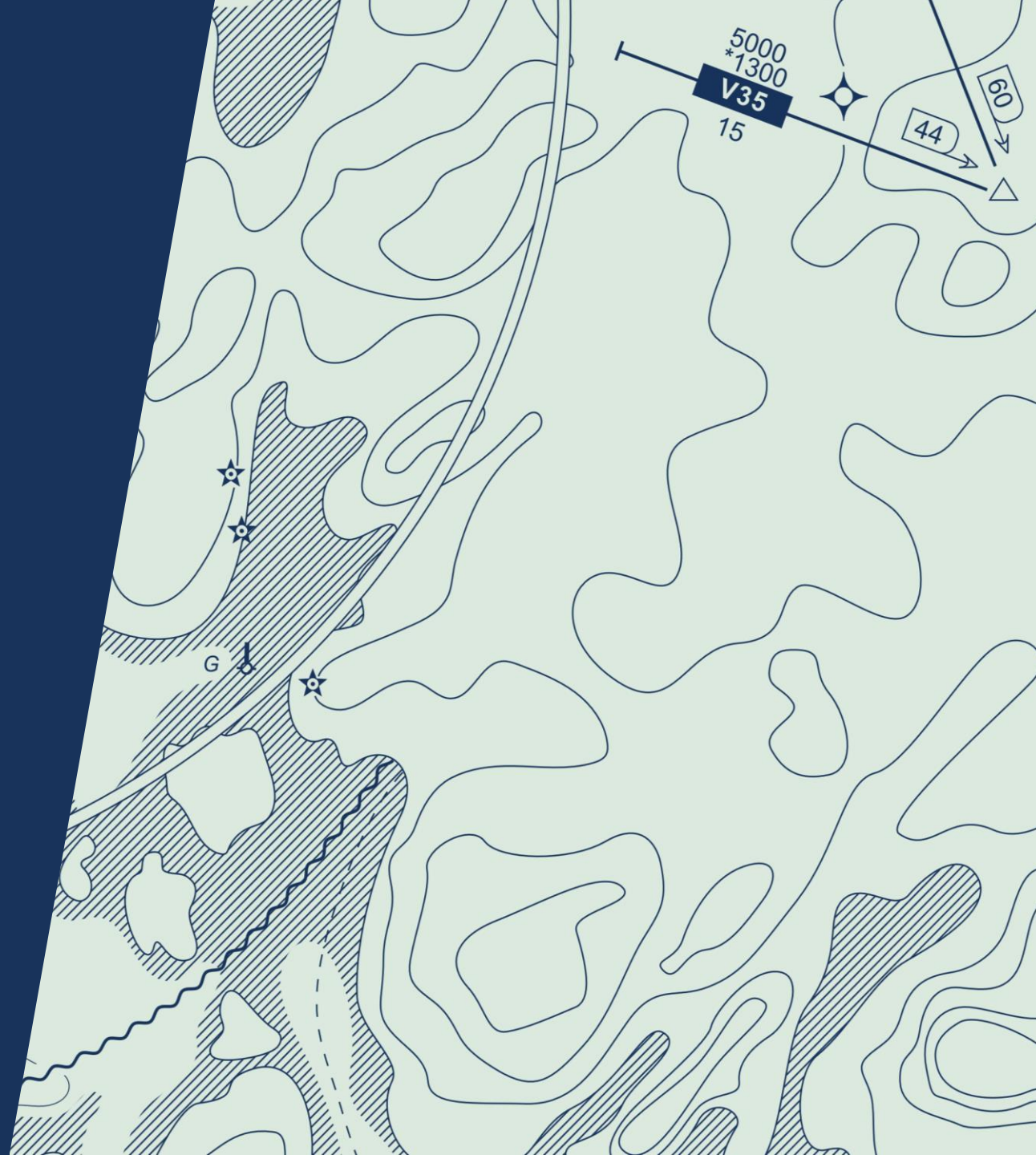

Säkerhetskultur – i olycksutredningar

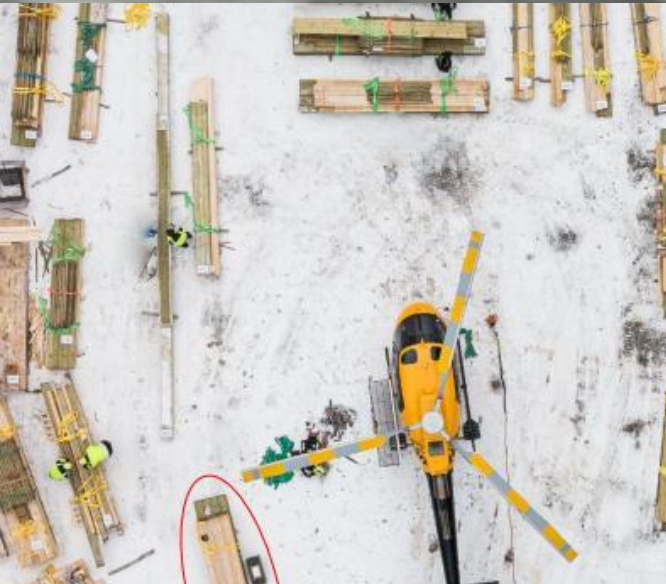
Haveriutredare och utredningsledare,
Alexander Hurtig

Vår uppgift

- Utreda olyckor och tillbud till olyckor
- Multi-modal
- Säkerhetsutredningar

Säkerhetskultur

- Menar vi samma sak?
- Döma av en verksamhet?
- Många recept på *"Success"*

"Shifting towards a Safety Culture Mindset"

"Use Safety Champions"

"Implement Safety Policies"

"Safety Culture Values"

"Special Incentives - Like a Company Car"

5.7. ALLMÄNNA ANMÄRKNINGAR OM BRISTEN PÅ SÄKERHETSKULTUR

I sin rapport om Tjernobylolyckan myntade INSAG termen "säkerhetskultur" för att hänvisa till den säkerhetsstruktur som bör råda vid ett kärnkraftverk. I sin senare rapport, INSAG-4, Safety Culture, som utvecklade konceptet vidare, spårade INSAG utvecklingen av en säkerhetskultur till dess ursprung i det nationella regelverket för kärnsäkerhet. Detta fastställer den korrekta kedjan av ansvar och auktoritet för att uppnå den nödvändiga säkerhetsnivån. I både operativa och regulatoriska system måste säkerhetskultur genomsyra organisationer genom lämpliga attityder och ledningspraxis.

Det har påpekats flera gånger i den föregående diskussionen att säkerhetskultur saknades i det operativa systemet vid Tjernobyl. I enlighet med sina synpunkter som uttrycks i INSAG-4 bekräftar INSAG nu uppfattningen att säkerhetskultur inte hade blivit ordentligt etablerad vid kärnkraftverk i Sovjetunionen före Tjernobylolyckan. Många av dess krav verkar ha funnits i regelverken, men dessa efterlevdes inte. Många andra nödvändiga aspekter existerade inte alls. Lokala arbetsmetoder vid kärnkraftverk, där det kan antas att metoderna vid Tjernobyl var typiska, återspeglade inte en säkerhetskultur.

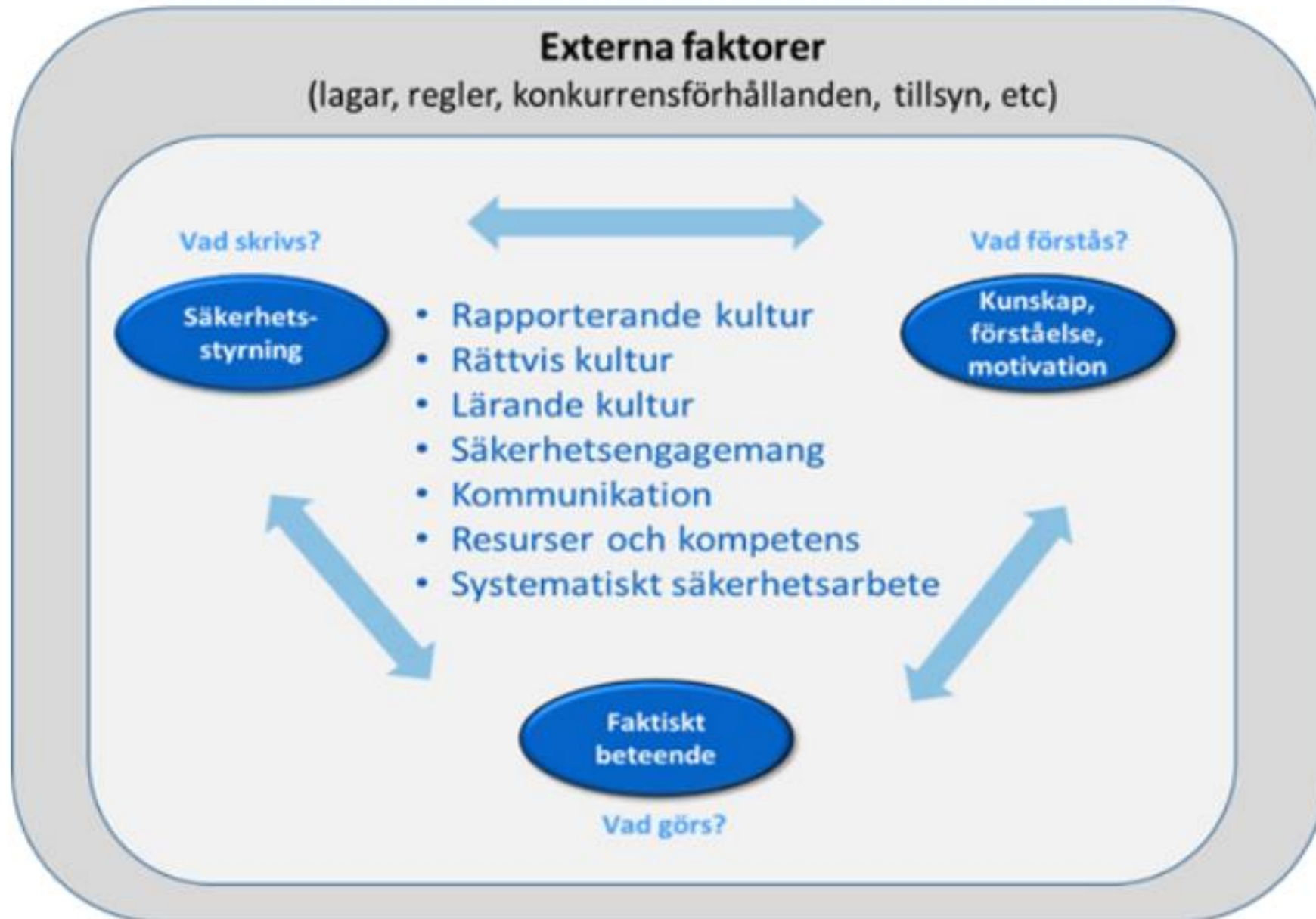
Säkerhetskultur mot produktionskultur

Det fortsätter att storma kring **Elon Musk** och hans skötebarn Department of Government Efficiency, DOGE.

Efter en intensiv start [fortsätter Musk att rensa upp bland USA:s offentliga utgifter](#). Nu är det dock inte "bara" din anställning som hänger löst, utan även arbetsveckan och dess omfattning, liksom hur mycket du som anställd bidrar med.

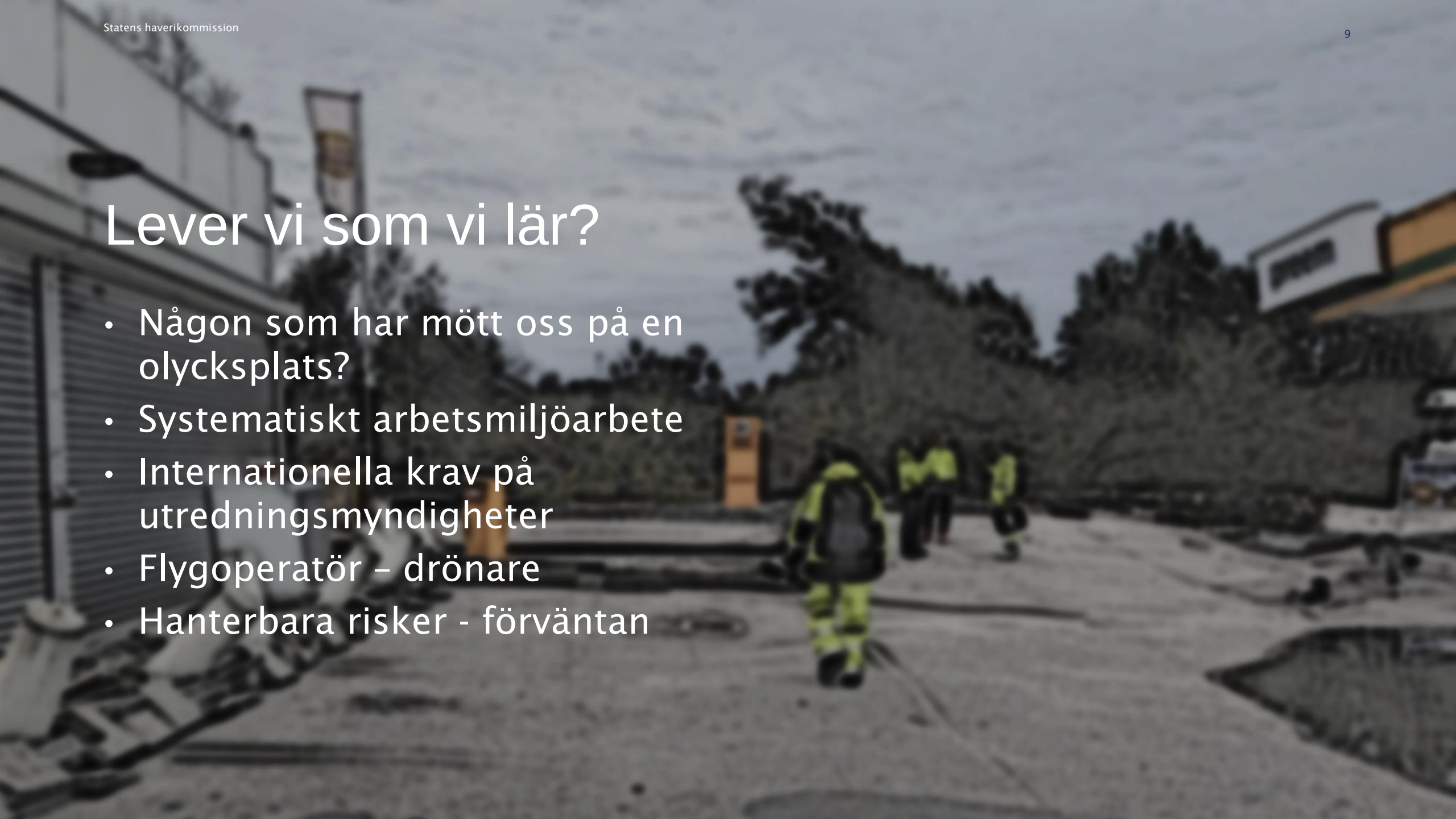
Här finns det enligt Musk mycket att göra, och då kommer inte 40 timmar per arbetsvecka att räcka.

Snarare tre gånger så mycket – alltså 120 timmar i veckan.

Lever vi som vi lär?

- Någon som har mött oss på en olycksplats?
- Systematiskt arbetsmiljöarbete
- Internationella krav på utredningsmyndigheter
- Flygoperatör – drönare
- Hanterbara risker - förväntan

Faktainsamling

- Intervjuer
- Dokument
- Platsbesök
- Demonstration/rekonstruktion

Subject and researcher's bias

Trovärdighet

Konflikter

*Olyckan gör att perspektivet
förändras*

Varberg

- Plankorsningsolycka
- Skogsindustri med tydligt arbetsmiljö- och säkerhetsarbete
- Krav på järnvägssäkerhet och krav på arbetsmiljö
- Händelserapporter hanterades inte i tillräcklig omfattning
- Diskrepans mellan hur arbetet utfördes och hur det beskrevs
- Systemförståelse
- Korrigerande beslut, men för sent och genom järnvägsföretaget

Iggesund

- Urspårning, banvallen eroderad
- Beslutsfattande
- Säkerhet mot produktionskrav
- Kunskap historiskt 1999, vad hände med den?
- Alla verktyg fanns på plats, men...

”Under utredningsarbetet har SHK gjort iakttagelser som berör säkerhetskulturen inom Trafikverket. Som en övrig observation har bland annat noterats att beslutsprocessen på trafikcentralen ifrågasattes vilket kan tyda på en osäkerhet kring regelverk men kan också indikera brister i säkerhetskultur och en obalans mellan säkerhetskrav och produktionskrav.”

Åsäng

- Lastolycka
- Samarbetssvårigheter
- Diskrepans mellan hur arbetet utfördes och hur det beskrevs
- Flygoperatörer ska uppfylla omfattande krav på organisatorisk säkerhet

”En av de inblandade har frångått gällande bestämmelser och instruktioner. Det är en utmaning ledarskapsmässigt för ett mindre företag eller autonoma enheter att leda personal med olika ambitioner och erfarenheter samt att hantera personal som inte följer givna regler. [...]

I det aktuella fallet har de inblandade fått jämkas mellan företagets säkerhetskrav och att mildra effekten av olika ambitionsnivåer mellan individer på plats. Det framstår i allt väsentligt som en fråga om gruppens sammansättning och hur man går tillväga för att uppnå en god gruppdynamik [...].”

Marco Polo

- Grundstötning i Hanöbukten
- Ett GPS-fel – död räkning
- Säkerställa navigering och att nödsituationer hanteras

”Utredningen har visat att det fanns brister i informationsöverföringen vid vaktavlösningen och att bryggbefälen inte haft tillräcklig kunskap om navigationssystemen.

Dessutom gjordes avsteg från reglerna om ljudsignalering i nedsatt sikt och befälhavarens stående order efterlevdes inte fullt ut. Dessa avvikelser har inte fångats upp. Därtill har befälhavaren inledningsvis fått begränsat stöd från rederiet. Detta är tecken på brister i säkerhetskulturen. Det åligger redaren att säkerställa att brister som dessa inte uppstår.”

Sjöfartsverkets helikopterverksamhet

- Tema-utredning
- Konflikt
- Hur påverkas man?

”Den djupa avtalskonflikt som rått har påverkat säkerhetsklimatet negativt och möjligen skadat säkerhetskulturen. Konflikten har haft en direkt inverkan på den operativa riskbedömning som görs inför varje enskild flygning, och vid ett flertal tillfällen förhindrat att helikoptrar kunnat lyfta då den haft negativ påverkan på besättningarnas status.”

Sveg

- Singelolycka
- Säkerhetsarbete
- Regelstyrt

"I arbetsmiljölagen finns det krav på att man inom ett företag ska identifiera och hantera de risker som finns i en verksamhet. Dessa riskanalyser tar visserligen sikte på risker för de anställda ur ett arbetsmiljöperspektiv men får också, om de följs, antas ha positiva säkerhetshöjande effekter också för passagerare och medtrafikanter.

Några krav på att operatörer ska ha ett systematiskt säkerhetsarbete som direkt innefattar också det perspektivet finns dock inte på vägtransportområdet."

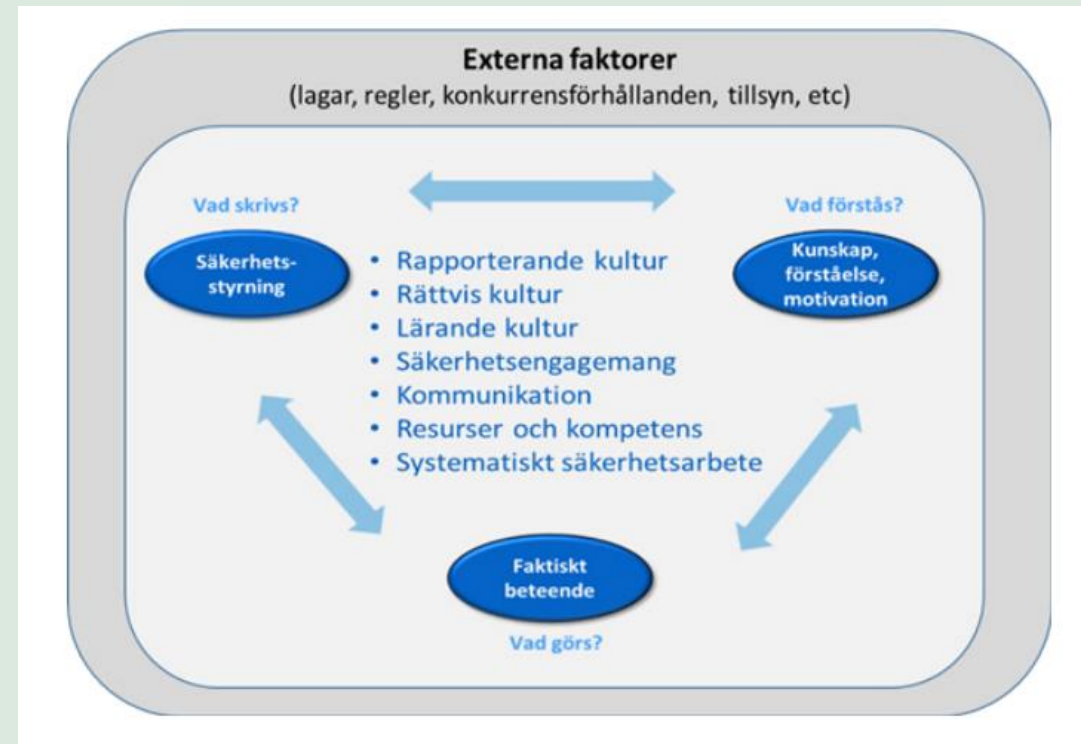
Oceana

- Brand som startade i en vattenrutschkana
- Snabb spridning
- Brister i montaget av omledningsrör
- Systematiska arbetsmiljöarbetet
- "Säkerhetskultur" förekommer i 3 av 5 rekommendationer

"Brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet på byggarbetsplatsen medförde att arbetet med omledningsrören utfördes utan tillräckliga förutsättningar. Det har funnits brister i kunskaper om riskerna med arbetet, utförandet och planeringen. De brandrisker som var förknippade med arbetet identifierades och hanterades därför inte."

Var brister det?

- Engagemang, stöd
- Riskhantering?
- Vad görs $\neq$ vad skrivs
- Konsekvenser av ledningens beslut
- Produktionskrav
- Avsteg
- Procedurglidning

Tack för mig!

Frågor eller kommentarer?